

Урлин

Комунист, 10 август 1979

34.14

Изложби

Приказ на современото полско сликарство

По повод истоимената изложба на Музејот на современата уметност - Скопје

Соработката на СР Македонија со НР Полска на ликовен план ја обележува задоволувачка фреквенција. Особено впечатлив останува фактот за присуството на околу 200 уметнички дела, испратени како подарок на градот Скопје од полските уметници, денес трезорирани и излагани во Музејот на современата уметност, кој е проектиран од страна на полските архитекти.

Досегашните прикажувања во Скопје на современата полска ликовна уметност (сликарство, скулптура и графика) главно ги обележуваше информацијата како доминантна категорија. За разлика од нив, оваа изложба има повеќе антологиски претензии одошто панорамски карактер. Концентрирана на 19 снажни ликовни индивидуалитети, таа истовремено врши трансмисија на револуционерните движења и постигнувања во современата ликовна област на НР Полска. Впрочем авангардноста во театарот, филмот, сценографијата и ликовната уметност е соделени консеквентен спецификум на оваа земја. Во строга-

та и длабока осмислена концепција на овој настап, подготвен од страна на галеријата „Студио“ од Варшава, се наметнуваат неколку општи констатации: исконска и длабока поврзаност со ликовната традиција на поднебјето (барок, романтизам, сцесија) од која се раѓа првата модерна авангарда, тесните релации меѓу театарот и ликовното дејствување (хепенинг, анвиронмани, амбиенти и сл.) и перманентната психичка инволвираност во страшилишните мигови на Втората светска војна.

Богатиот паноптикум на уметнички изразности упатува на ликовно-естетски плурализам, кој не движи од енформелските и другите нефигуративни постапки (со најспецифичниот изданок на конструктивизмот), преку надреализмот и фантастичното сликарство до поп-уметноста, хиперреализмот, амбиенталните реализации и објектите.

Во рамките на оваа шаблонска но, вообичаена поделба, полските уметници го даваат својот индивидуален придонес, толкувајќи ги споменатите насоки на повеќе или помалку специфично национален начин. Генерацијата припадност ја следиме од светски познатиот конструктивист Хенрих Стажевски (1894), преку доминантна-

та средна генерација реномирани сликари, до најмладиот учесник Јан Добковски (1942). Меѓу учесниците фигурираат и неколку веќе познати на скопската публика имиња, чии творби се дел од полската колекција подарени дела на МСУ-Скопје: Јан Бердишак, Тадеуш Бжозовски, Збигњев Маковски, Јези Новосјелски, Хенрих Стажевски, Јези Тхузевски и Рајмунд Зјемски.

Највозбудливите остварувања ги наоѓаме онаму каде што е традицијата најдлабоко вкоренета: во органската средба на театарот со ликовниот говор (амбиенталната потресна визија од контекстот на трајно актуелните концентрациони логори, на Јузеф Шајна и морничавите одливи на Јузеф Лукомски, кои и покрај очевидната блискост со Шпанецот Рафаел Каногар, содржат значајна персонална арома) и конструктивистичкиот бран (зачнат од Стажевски, со свој континуитет во личностите на Ришард Вињарски, Адам Марчињски и Јан Бердишак). Минуциозните сесеционистички озвучени цртежи на Јан Добковски му бегаат на просторот на заборавот со својата впечатлива духовитост и ликовна чистота.

Соња АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА